

**Міністерство освіти і науки України
Горлівський інститут іноземних мов
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні Відбіркової комісії
ГПМ ДВНЗ ДДПУ
Протокол № 5
від «18» квітня 2025 р.

Голова Відбіркової комісії

М.П. Т. М. Марченко

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
(ФАХОВОГО ІСПИТУ)
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ**

для вступників на денну й заочну форми навчання
на здобуття ступеня бакалавра, зі спеціальності/ спеціалізації
014 Середня освіта/ 014.021 Українська мова і література,
які вступають на основі вже здобутого ступеня бакалавра,
магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)

Програма фахового вступного випробування для здобуття бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальністю 014.021 Українська мова та література, 2025 р. – 13 с.

УКЛАДАЧІ ПРОГРАМИ:

Радіонова Т. М. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології;

Тітова О.Б. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології.

Програму затверджено на засіданні кафедри української філології: протокол № 7 від 07 лютого 2025 р.

Завідувач кафедри української філології _____ Т.М. Радіонова

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Пояснювальна записка	4
1. Форма проведення вступного випробування	5
2. Структура тесту та зразок завдань	5
3. Критерії оцінювання (за 200-бальною шкалою)	6
4. Зміст теоретичної підготовки	7
5. Список рекомендованої літератури	12

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фахове вступне випробування на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти за освітньо-професійною програмою А4.01 Середня освіта. Мовно-літературні студії (українська та західноєвропейська мови) проводиться згідно з «Правилами прийому до Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ ДДПУ у 2024/2025 навчальному році».

Програма фахового вступного випробування визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття освітнього рівня бакалавр на основі освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, освітнього ступеня магістра за спеціальністю А4.01 Середня освіта (Українська мова і література).

Мета фахового вступного випробування – перевірка рівня теоретичної та практичної підготовки абітурієнтів і формування рейтингового списку з абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю.

Екзамен передбачає виконання тестових завдань на виявлення вміння практично застосовувати набуті знання з фаху відповідно до затвердженої програми вступних випробувань, яка за змістом і обсягом містить навчальний матеріал підготовки фахівців за освітнім ступенем бакалавр галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності А4.01 Середня освіта. (Українська мова та література).

До участі у фаховому вступному випробуванні допускаються особи, які завершили навчання та здобули диплом бакалавра, спеціаліста або магістра.

Метою вступного випробування є визначення готовності вступника до опанування освітньої програми бакалаврського рівня на основі здобутих раніше компетентностей та оцінювання рівня його науково-теоретичної і практичної підготовки з фаху.

Програма містить також критерії оцінювання знань вступників та список літератури, що допоможе при підготовці до фахового випробування.

1.ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у формі письмового тестування.

Зміст тестових завдань відповідає програмі фахового вступного випробування з української мови.

Рівень володіння ключовими компетентностями з української мови вступника оцінюється за 200-бальною шкалою.

Тривалість вступного іспиту – 1 година 20 хвилин.

2. СТРУКТУРА ТЕСТУ ТА ЗРАЗОК ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Екзаменаційна робота містить **50 тестових завдань** із вибором однієї правильної відповіді (за множинним вибором).

ЗРАЗОК ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Горлівський інститут іноземних мов

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	A4.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Факультет	соціальної та мовної комунікації
Освітньо-професійна програма	Середня освіта (Українська мова і література). Психологія

Фахове вступне випробування з української мови
для здобуття бакалаврського рівня вищої освіти
(на основі раніше здобутого ОР бакалавра / магістра, ОКР спеціаліста) за спеціальністю
A4.01 Середня освіта (Українська мова і література)
на II курс

**Прочитайте завдання та виберіть одну правильну відповідь із запропонованих.
Визначте рядок, у якому всі слова мають фонетичне подовження звуків внаслідок прогресивної асиміляції приголосних:**

- а) зрання, бовваніти, піддашся, путтю;
- б) винісся, колонний, значення, Побужжя;
- в) угіддя, туманний, суддя, у клітці;
- г) гіллястий, віття, збіжжя, відданість.

У якому рядку правильно дібрано антонім до слова «сумувати»?

- а) реготати;
- б) плакати;
- в) веселитися;
- г) радіти.

У якому рядку всі словосполучення є фразеологізмами:

- а) піймати облизня, передати солі, гнути залізо;
- б) дотепний чоловік, сісти на мілину, заяча шапка;
- в) заяча душа, усе кипить у руках, передати куті меду;
- г) собаку з'їсти, розбити тарілку, як кіт наплакав.

У якому рядку всі виділені слова вжито в переносному значенні?

- а) *світло* знань, *темнота* ночі, *високе* дерево;
- б) *гострий* язик, *солодкий* сон, *високі* справи;
- в) *небесна* голубінь, *солодка* цукерка, *летіти* літаком;
- г) *смачний* борщ, *іти* з товаришем, *безкінечні* розмови.

У якому рядку наведено слова, запозичені з англійської мови?

- а) ватерполо, волейбол, матч, джаз;
- б) браслет, люстра, одеколон, жалюзі;
- в) акорд, адажіо, бас, консерваторія;
- г) верстат, фуганок, цех, зумер.

У якому рядку усі дієслова одновидові?

- а) забалакатися, схаменутися, бродити, кухарювати;
- б) творити, шоферувати, потребувати, поважати;
- в) злетіти, різати, жувати, писати;
- г) кликати, робити, сподіватися, мовчати.

У якому рядку всі дієслова належать до особових форм?

- а) грати, співаючи, розважатися, народжувати;
- б) непокоїтись, турбуватись, злитись, мовчати;
- в) закохатись, захопитись, побачити, читаючи;
- г) будемо працювати, змели, борються летітимеш.

У якому рядку всі слова належать до службових частин мови?

- а) хоч, ледве не, з-за, проте;
- б) мов, як, крім, колись-то;
- в) од, чи, не то... не то, праворуч;
- г) щонаочі, але, з-під, майже.

У якому з наведених речень сполучення «з + орудний відмінок» виконує функцію означення?

- а) Мова – одна з основних ознак нації (З часопису).
- б) Скульптор стежив за нею з нещадною зухвалістю митця (О.Гончар).
- в) Діти з радісною гордістю дивились на офіцерів (О.Гончар).
- г) Сірі очі майора раз у раз звертались до Черниша, уважно оглядаючи його чорний, з полиском, курсантський йоржик (О.Гончар)

Визначте, яку синтаксичну функцію виконує інфінітив у запропонованому реченні: *Сава біжить до майстерні взяти потрібні запасні частини для потерпілого трактора* (О. Гончар).

- а) неузгоджене означення;
- б) обставина мети;
- в) додаток;
- г) частина складеного дієслівного присудка.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

За кожну правильну відповідь вступник отримує 4 бали.

188-200 балів (відмінно) передбачає – 50/47 правильних відповідей: високий рівень компетентності;

152-184 балів (добре) передбачає – 46/38 правильних відповідей: середній рівень компетентності;

104-148 балів (задовільно) передбачає – 37/ 26 правильних відповідей: недостатній рівень компетентності;

4-100 балів (незадовільно) передбачає – 25 і менше правильних відповідей: дуже низький рівень компетентності.

4. ЗМІСТ ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Назва розділу, теми	Зміст навчального матеріалу	Компетентності
Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія	Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови; - голосні та приголосні звуки (приголосні тверді і м'які, дзвінкі та глухі); - алфавіт, співвідношення звуків і букв, звукове значення букв я, ю, є, ї, щ; - склад, складоподіл; наголос (наголошені й ненаголошені склади); - алфавіт, правила вживання м'якого знака, апострофа; сполучень йо,ьо; - правопис великої букви; написання слів іншомовного походження; написання складних слів; - правопис префіксів, суфіксів; подвоєння та подовження приголосних; - правопис літер, що позначають ненаголошені голосні в коренях слів; - правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників; - правопис н та нн у прикметниках та дієприкметниках; - не з різними частинами мови.	- знання фонетичних особливостей розвитку мови; - розрізняти позначення звуків мовлення на письмі; - відображати вимову голосних та приголосних звуків через фонетичну транскрипцію; - наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм; - використовувати правила вживання м'якого знака, апострофа, сполучень йо,ьо; - знання принципів українського правопису; - розпізнавати явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування у–в, і–й; - використовувати правила переносу слів із рядка в рядок; - уміння визначати орфограми та пунктограми в текстах на слух і пояснювати їх; - володіння сучасною українською мовою в її літературній формі: графічними, орфоепічними, орфографічними, лексичними, граматичними нормами сучасної української літературної мови.
Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія	- лексикологія як учення про слово; - багатозначні та однозначні слова; пряме й переносне значення слова; - омоніми, синоніми, антоніми; - лексика української мови за походженням: власне українська лексика, лексичні - здатність з'ясовувати поняття «слово» і роль слова як засобу називання (позначення)	- здатність з'ясовувати поняття «слово» і роль слова як засобу називання (позначення) конкретних предметів, абстрактних понять, дій, ознак тощо; - пояснювати лексичне значення слів, уживання слова в переносному значенні та ін. вияви відношень і зв'язків між словами; - добирати до слів синоніми, антоніми й використовувати їх у мовленні; - розпізнавати слова-омоніми в контекстуальному оточенні;

	конкретних предметів, абстрактних понять, дій, ознак тощо; - пояснювати лексичне значення слів, уживання слова в переносному значенні та ін. вияви запозичення з інших мов; - загальноновживані слова, професійна, діалектна, розмовна лексика, терміни; - лексика української мови з погляду активного і пасивного вживання: застарілі й нові слова; - нейтральна та емоційно забарвлена лексика; - поняття про стійкі сполучення слів і вирази, фразеологія; приказки та прислів'я, афоризми; - лексикографія, поняття про словники сучасної української мови	- розуміти й пояснювати значення фразеологізмів, афоризмів тощо; - дотримання в письмових висловлюваннях орфографічних, лексичних, стилістичних норм; - систематизувати, зіставляти, аналізувати, узагальнювати й використовувати інформацію, яка міститься в лексикографічних джерелах, довідниках, ресурсах мережі Інтернет.
Будова слова. Словотвір.	- поняття про основу слова (похідна й непохідна) та закінчення, значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення; - словотвір, основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу; - складні слова, способи їх творення; сполучні голосні о, е у складних словах.	- визначати значущі частини слова й закінчення; - розрізняти форми слова й спільнокореневі слова; - знати етимологію деяких слів, використовуючи тлумачний та етимологічний словники; - характеризувати сучасні тенденції словотвірних норм; - визначати стилістичні функції афіксів української мови в текстах мас-медіа.
Морфологія. Іменник. Прикметник. Числівник. Займенник. Дієслово. Прислівник.	морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови; - іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль; - відмінки іменників; відміни іменників: перша, друга, третя, четверта; поділ іменників першої та другої відмін на групи; - прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль; розряди	володіння морфологічними нормами, пов'язаними з особливостями класифікування, словозміни, вживання й поєднання різних частин мови в усному мовленні й на письмі; - визначати належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням; - розрізняти іменники власні та загальні назви, істоти й неістоти. визначати рід іменників та

	прикметників за значенням, ступені порівняння якісних прикметників; - числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль; розряди числівників за значенням: кількісні та порядкові; групи числівників за будовою: прості, складні, складені; основні типи відмінювання кількісних порядкових числівників, правопис; - займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль; розряди займенників за значенням; особливості відмінювання, творення й правопису. - дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль; види дієслів: доконаний та недоконаний, часи дієслова: теперішній, майбутній, минулий, способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий; словозміна дієслів I та II дієвідміни; - форми дієслова: - дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль; дієприкметниковий зворот; - дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль; дієприслівниковий зворот; - прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль; розряди прислівників за значенням, правопис прислівників.	розпізнавати іменники спільного роду; число іменників; - знати особливості вживання та написання відмінкових форм іменників, розпізнавати й відмінювати прикметники; визначати розряди прикметників за значенням та утворювати ступені порівняння якісних прикметників; - розпізнавати й відмінювати числівники, вміти правильно використовувати їх у мовленні, правильно утворювати форми числівників на позначення часу й дат. - вміти правильно відмінювати займенники та використовувати їх у мовленні; правильно писати неозначені та заперечні займенники; - визначати особові та числові форми дієслів (теперішнього й майбутнього часу та наказового способу), родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу); правильно використовувати чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу; - визначати активні й пасивні дієприкметники, їхнє творення, відмінювання; - визначати дієприслівники доконаного/недоконаного виду; дієприслівниковий зворот. - правильно утворювати ступені порівняння прислівників, визначати зміни приголосних при утворенні прислівників вищого та найвищого ступенів порівняння.
--	---	--

Службові частини мови. Вигук.	-загальна характеристика частини мови; - прийменник як службова частина мови, групи прийменників за походженням (похідні, непохідні), за будовою (прості, складні, складені); - сполучник як службова частина мови, групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю (сурядні, підрядні), за вживанням та будовою; - частка як службова частина мови, групи часток за значенням і вживанням (формотворчі, словотворчі, модальні); - вигук як частина мови, групи вигуків за походженням (похідні й непохідні), значення вигуків, звуконаслідувальні слова.	знання норм вживання службових частин мови в усному та писемному мовленні; - визначати морфологічні ознаки прийменника, встановлювати зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника; - визначати групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням та будовою, розрізняти сполучники від інших співзвучних частин мови; - правильно й комунікативно доцільно використовувати частки; - правопис службових частин мови та вигуків; - аналізувати тексти щодо ролі в них вигуків.
Синтаксис. Пунктуація	Словосполучення як одиниця синтаксису, типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова; типи підрядного зв'язку у словосполученні; - речення як основна синтаксична і комунікативна одиниця, стилістичні функції модальних різновидів речень; - підрядний і сурядний зв'язок між словами і частинами речення; - односкладне речення, граматична основа односкладного речення, типи односкладних речень, засоби вираження головного члена; - просте ускладнене речення, засоби ускладнення структури простого речення; речення зі звертанням; складне речення, загальне поняття про складне речення, типи складних речень: сполучникові й безсполучникові; - складносурядне речення: єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні; - складнопідрядне речення, його будова, головне й підрядне речення;	визначати стилістичні особливості синтаксичних одиниць; встановлювати тип зв'язку між словами в підрядному словосполученні; - розрізняти види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання; за емоційним забарвленням; за будовою; за наявністю другорядних членів речення; за наявністю чи відсутністю ускладнюючих засобів; - знати особливості будови простих та ускладнених речень; - встановлювати сурядний і підрядний зв'язок між словами і частинами складного речення; - розрізняти двоскладні та односкладні речення; - речення з однорідними членами; речення з відокремленими членами; - визначати засоби ускладнення структури простого речення: вставними словами, словосполученнями вставленими конструкціями тощо; - визначати складні речення різних типів, визначає їхню структуру, види і засоби зв'язку між простими реченнями; - встановлювати смислові зв'язки між частинами складносурядного речення;

	- підрядні сполучники й підрядні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні; - основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні; - складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами; - розділові знаки у складнопідрядному реченні	- правильно й доцільно використовувати виражальні можливості складних речень різних типів у текстах різних стилів; - пунктуаційні норми, розділові знаки у простому і складному реченні.
Стилістика	Система функціональних стилів сучасної української мови; - офіційно-діловий стиль: основні ознаки, лексичні, морфологічні, синтаксичні особливості, структура офіційно-ділових текстів різних жанрів; - художній стиль: призначення, сфера використання і поширення, основні ознаки; - публіцистичний стиль, сфера його використання, призначення, основні ознаки, лексичні, морфологічні, синтаксичні особливості публіцистичного стилю; підстилі.	розрізняти стилістику практичну і функціональну, з'ясовувати стилістичні норми української літературної мови; - встановлювати особливості стилів мовлення, їх підстилі, основні жанри та характерні мовні засоби; - застосовувати орфографічні й пунктуаційні норми при створенні й відтворенні текстів офіційно-ділового стилю; - зіставляти текст одного автора з близькими за темою і жанром творами чи уривками творів з метою вияву особливостей індивідуального авторського стилю.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Бевзенко С. П., Литвин Л. П., Семеренко Г. В. Сучасна українська мова. Синтаксис: навч. посібник. К.: Вища шк., 2005. 270 с.
2. Безпояско О. К. Граматика української мови: Морфологія / О. К. Безпояско, К. Г. Городенська, В. М. Русанівський. К.: Либідь, 1993. 336 с.
3. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія, графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навчальний посібник. К.: ВЦ "Академія", 2006. 368 с.
4. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис: підручник. К.: Либідь, 1993. 368 с.
5. Від звука до тексту: Аналіз мовних одиниць різних рівнів / Брага І. І. та ін.; за ред. А. А. Силки. Вид 2-ге, випр. і допов. Суми : Університетська книга, 2019. 348 с.
6. Глазова О.П. Українська пунктуація : Навчальний посібник. Харків: Веста : Ранок, 2004. 352 с.
7. Горпинич В. О. Морфологія української мови: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ: ВЦ "Академія", 2004. 336 с.
8. Горпинич В. О. Українська морфологія. Дніпропетровськ: ДДУ, 2000. 359 с.
9. Горяний В. Д. Односкладні речення в українській мові. К.: Рад. шк., 1983. 165 с.
10. Дорошенко С. І. Складні безсполучникові конструкції в сучасній українській мові. Харків: Вища шк., 1980. 151 с.
11. Загнітко А.П., Пац Л.І., Дубовик Л.І., Важеніна О.Г. Українська практична лексикологія, фонетика, орфографія. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2007. 204 с.
12. Ковтюх С.Л. Репетитор (як навчитися грамотно писати) : Навчальний посібник з практичного курсу української мови. Київ: «ВД «Професіонал», 2007. 592 с.
13. Кучеренко І. К. Теоретичні питання граматики української мови: морфологія. Вінниця : Поділля-2000, 2003. 464 с.
14. Мойсієнко А. К. Сучасна українська мова. Синтаксис простого ускладненого речення. К., 2009.
15. Мойсієнко А.К., Алексієнко Л.А., Зубань О.М., Козленко І.В. Сучасна українська мова. Морфологія: підручник. К., 2013.
16. Мойсієнко А.К., Арібжанова І.М., Коломийцева В.В., Костич Л.М., Різник С.М. Сучасна українська мова. Синтаксис: підручник. К., 2013.
17. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: підручник. 2-е вид., доповн. Київ : Вид. дім «Слово», 2010. 327 с.
18. Сучасна українська мова / за ред. О. Д. Пономарева. Київ: Либідь, 1997. 400 с.

19. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Берковець та ін.; за ред. А. К. Мойсієнка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К.: Знання, 2013. 340 с.
20. Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови : навчальний посібник. К. : Знання, 2007. 494 с.
21. Українська орфографія : Навчальний посібник. Харків : Веста : Ранок, 2005. 384 с.
22. Українська практична лексикологія, фонетика, орфографія: навч. посібник / А. П. Загнітко, Л. І. Пац, Л. І. Дубовик, О. Г. Важеніна. Донецьк: ТОВ ВКФ "БАО", 2007. 240 с.
23. Український правопис. Національна академія наук України.. Київ: Наукова думка, 2019. 392 с.
24. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису: Навчальний посібник. Київ: Либідь, 2004. 272 с.
25. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. Київ : Освіта, 2012. 254 с.

Інформаційні ресурси:

1. Довідник з української мови: [http www.ussr.to/All/tishkovets/movva.html](http://www.ussr.to/All/tishkovets/movva.html)
2. Енциклопедії «Українська мова»: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm> 19
4. Український правопис. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>.
5. Уроки державної мови. Режим доступу : <http://mova.kreschatic.kiev.ua/>
6. Урок української. Режим доступу : http://www.t.kiev.ua/urok_ukrain/.